

USVOJENI TEKSTOVI

P8_TA(2019)0222

Udružne tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača ***I

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 26. ožujka 2019. o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ (COM(2018)0184 – C8-0149/2018 – 2018/0089(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2018)0184),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C8-0149/2018),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir obrazložena mišljenja austrijskog Saveznog vijeća i švedskog parlamenta, podnesena u okviru Protokola br. 2 o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, u kojima se tvrdi da nacrt zakonodavnog akta nije u skladu s načelom supsidijarnosti,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 20. rujna 2018.¹,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 10. listopada 2018.²,
 - uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za pravna pitanja i mišljenja Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača te Odbora za promet i turizam (A8-0447/2018),
1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
 2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 3. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i

¹ SL C 440, 6.12.2018., str. 66.

² SL C 461, 21.12.2018., str. 232.

nacionalnim parlamentima.

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 26. ožujka 2019. radi donošenja Direktive (EU) 2019/... Europskog parlamenta i Vijeća o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanji izvan snage Direktive 2009/22/EZ

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora³,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija⁴

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom⁵,

³ SL C 440, 6.12.2018., str. 66.

⁴ SL C 461, 21.12.2018., str. 232.

⁵ Stajalište Europskog parlamenta od 26. ožujka 2019.

budući da:

- (1) Svrha je ove Direktive omogućiti kvalificiranim **predstavničkim** subjektima, koji zastupaju kolektivne interese potrošača, da traže pravni lijek putem udružnih tužbi protiv povreda odredaba prava Unije. Kvalificirani **predstavnički** subjekti trebali bi imati mogućnost zatražiti zaustavljanje ili zabranu povrede, potvrdu da je došlo do povrede i mogućnost traženja pravne zaštite, kao što je **su** odšteta, **povrat plaćenog iznosa**, popravak, **zamjena**, **uklanjanje** ili sniženje cijene **raskid ugovora**, kako je dostupno u skladu s nacionalnim pravilima. [Am. 1]
- (2) Direktivom 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁶ kvalificiranim **predstavničkim** subjektima omogućeno je pokretanje udružnih tužbi usmjerenih ponajprije na zaustavljanje i zabranu povreda prava Unije štetnih za kolektivne interese potrošača. Međutim, ta se Direktiva nije u dovoljnoj mjeri bavila izazovima za provedbu potrošačkog prava. Kako bi se popravilo odvracanje od nezakonitih praksi, **potaknule dobre i odgovorne poslovne prakse** i smanjila šteta za potrošače, potrebno je ojačati mehanizme za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. S obzirom na brojne promjene, radi jasnoće primjereno je zamijeniti Direktivu 2009/22/EZ. **Postoji snažna potreba za intervencijom Unije, na temelju članka 114. UFEU-a, kako bi se osigurao pristup pravosuđu i dobro pravosuđe jer će se time smanjiti troškovi i opterećenje pojedinačnih djelovanja.** [Am. 2]

- (3) Udružna tužba trebala bi predstavljati djelotvoran i učinkovit način zaštite kolektivnih interesa *svih* potrošača *i od domaćih i od prekograničnih povreda prava*. Njome bi kvalificiranim *predstavničkim* subjektima trebalo biti omogućeno djelovanje u svrhu osiguranja usklađenosti s relevantnim odredbama prava Unije i savladavanje prepreka s kojima su suočeni potrošači u okviru pojedinačnih postupaka, kao što su nesigurnost u pogledu njihovih prava i dostupnih postupovnih mehanizama, *prethodno iskustvo s neuspješnim tužbama, predugi postupci*, psihološka nevoljkost za djelovanje i negativan odnos očekivanih troškova i koristi od pojedinačnog postupka, *kako bi se time povećala pravna sigurnost za tužitelje, tuženike i pravni sustav*. [Am. 3]

- (4) Važno je osigurati potrebnu ravnotežu između pristupa pravosuđu i postupovnih zaštitnih mjera kojima se sprječava zlouporaba sudskih postupaka, koje bi mogle neopravdano otežati mogućnost poslovnog subjekta da posluje na jedinstvenom tržištu. Kako bi se spriječila zlouporaba udružnih tužbi, potrebno je izbjeći elemente kao što su kaznena odšteta i izostanak ograničenja u pogledu prava na pokretanje postupka u ime oštećenih potrošača, a potrebno je i uspostaviti jasna pravila o različitim postupovnim aspektima kao što su imenovanje kvalificiranih *predstavničkih* subjekata, podrijetlo njihovih sredstava i vrsta informacija potrebnih za pružanje potpore udružnoj tužbi. **Ova Direktiva Stranka koja nije uspjela sa svojim zahtjevom trebala bi snositi troškove postupka. Međutim, sud ili sudsko vijeće stranci koja je bila neuspješna ne bi smjela utjecati na pravila koja se odnose na raspodjelu postupovnih troškova. smjeli dosuditi troškove koji su bili nepotrebni ili nerazmjerni u odnosu na potraživanje [Am. 4]**
- (5) Povrede prava koje utječu na kolektivne interese potrošača često imaju prekogranične posljedice. Djelotvornije i učinkovitije udružne tužbe dostupne diljem Unije trebale bi povećati povjerenje potrošača u unutarnje tržište i potaknuti ih na ostvarenje njihovih prava.

- (6) Direktiva treba obuhvaćati različita područja kao što su zaštita podataka, financijske usluge, putovanja i turizam, energetika, telekomunikacije, **okoliš** i ~~okoliš~~ **zdravlje**. Trebala bi obuhvaćati povrede odredaba prava Unije koje štite **kolektivne** interese potrošača, neovisno o tome nazivaju li se oni u relevantnom pravu Unije potrošačima ili putnicima, korisnicima, klijentima, malim ulagačima, malim ulagateljima ili drugačije, **te kolektivne interese ispitanika u smislu Opće uredbe o zaštiti podataka**. Kako bi se zajamčio prikladan odgovor na povredu prava Unije, čiji se oblik i razmjer brzo mijenjaju, pri svakom donošenju novog akta Unije relevantnog za zaštitu kolektivnih interesa potrošača valja razmotriti je li potrebno izmijeniti Prilog ovoj Direktivi kako bi bio obuhvaćen područjem primjene tog akta. [Am. 5]
- (6.a) ***Ova Direktiva primjenjuje se na udružne tužbe za povrede prava s dalekosežnim utjecajem na potrošača u vezi s odredbama obuhvaćenima pravom Unije kao što je navedeno u Prilogu I. Dalekosežni utjecaj nastaje u situaciji kada postoji utjecaj na dva potrošača.*** [Am. 6]

- (7) Komisija je donijela zakonodavne prijedloge Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 261/2004 o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta te Uredbe (EZ) br. 2027/97 o odgovornosti zračnih prijevoznika u vezi s prijevozom putnika i njihove prtljage⁷ te Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu⁸. Stoga je prikladno omogućiti da godinu dana nakon stupanja na snagu ove Direktive Komisija procijeni pruža li se pravilima Unije u području prava putnika u zračnom i željezničkom prometu odgovarajuća razina zaštite potrošača u usporedbi s pravima pruženima u skladu s ovom Direktivom te da donese sve potrebne zaključke u pogledu područja primjene ove Direktive.
- (8) U skladu s Direktivom 2009/22/EZ ova bi Direktiva trebala obuhvaćati domaće i prekogranične povrede prava, osobito kada potrošači zahvaćeni povredom žive u jednoj državi članici ili nekoliko njih, osim u državi članici u kojoj trgovac koji krši zakone ima poslovni nastan. Jednako tako, treba obuhvaćati povrede prava koje su prestale prije pokretanja ili zaključivanja udružne tužbe jer i dalje može biti potrebno spriječiti ponavljanje prakse, utvrditi je li praksa predstavljala povredu prava i omogućiti pravnu zaštitu potrošača.

⁷ COM(2013) 130 final.

⁸ COM(2017) 548 final.

- (9) Ovom Direktivom ne bi trebalo uspostaviti pravila privatnog međunarodnog prava u pogledu jurisdikcije, priznavanja i izvršenja presuda ili primjenjivog prava. Na udružne tužbe utvrđene ovom Direktivom *kojom se sprečava intenziviranje traženja najpovoljnijih pravnih sustava* primjenjuju se postojeći instrumenti prava Unije. [Am. 7]
- (9.a) *Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na primjenu pravila EU-a o međunarodnom privatnom pravu u prekograničnim slučajevima. Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinaka – Bruxelles I.), Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) i Uredba (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne odnose (Rim II) primjenjuju se na udružne tužbe utvrđene ovom Direktivom.* [Am. 8]

- (10) Budući da samo kvalificirani **predstavnički** subjekti mogu pokrenuti udružne tužbe, kako bi se zajamčilo primjereno zastupanje kolektivnih interesa potrošača, kvalificirani **predstavnički** subjekti trebaju ispunjavati kriterije uspostavljene ovom Direktivom. Trebali bi osobito biti pravilno osnovani u skladu s pravom države članice, što bi uključivalo, **trebalo uključivati**, na primjer, zahtjeve u pogledu broja članova, stupnja stalnosti ili zahtjeve u pogledu transparentnosti o predmetnim aspektima njihove strukture kao što su organizacijski statut, upravljačka struktura, ciljevi i metode rada. Jednako tako, moraju posloovati neprofitno i moraju imati opravdan interes za osiguranje usklađenosti s relevantnim pravom Unije. ~~Ti kriteriji trebaju se primjenjivati na prethodno određene kvalificirane subjekte i kvalificirane subjekte određene na *ad hoc* osnovi uspostavljene u svrhu određenog postupka.~~
- Nadalje, kvalificirani predstavnički subjekti moraju biti neovisni o tržišnim operaterima, između ostalog i financijski. Kvalificirani predstavnički subjekti također moraju imati uspostavljen postupak za sprečavanje sukoba interesa. Države članice ne određuju kriterije koji nadilaze kriterije utvrđene ovom Direktivom. [Am. 9]***

- (11) Neovisna javna tijela i organizacije potrošača trebaju osobito imati aktivnu ulogu u osiguranju sukladnosti s relevantnim odredbama prava Unije i primjereni su za djelovanje u svojstvu kvalificiranih subjekata. Budući da ta tijela imaju pristup različitim izvorima informacija o praksama trgovaca prema potrošačima i različite prioritete za svoja djelovanja, države članice trebale bi imati slobodu u odlučivanju o vrstama mjera koje može tražiti svaki od tih kvalificiranih subjekata u udružnim tužbama.
- (12) Budući da djelotvorna i učinkovita zaštita kolektivnih interesa potrošača može biti ostvarena sudskim i upravnim postupcima, državama članicama prepušteno je odlučivanje o tome može li se udružna tužba pokrenuti u okviru sudskog ili upravnog postupka ili oboje, ovisno o relevantnom području prava ili gospodarskom sektoru. Time se ne dovodi u pitanje pravo na djelotvorni pravni lijek utvrđeno člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pri čemu su države članice dužne zajamčiti da potrošači i poslovni subjekti imaju pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom ili protiv bilo kakve upravne odluke donesene u skladu s nacionalnim odredbama o provedbi ove Direktive. To obuhvaća mogućnost da stranke ishode odluku kojom se odobrava obustava ili izvršenje sporne odluke u skladu s nacionalnim pravom.

- (13) Kako bi se povećala postupovna djelotvornost udruženih tužbi, kvalificirani subjekti trebaju imati mogućnost traženja različitih mjera u okviru jedne udružne tužbe ili u okviru zasebnih udruženih tužbi. Te mjere trebaju obuhvaćati privremene mjere za zaustavljanje tekuće prakse ili zabranu prakse ako ona nije provedena, ali postoji opasnost od toga da bi mogla prouzročiti ozbiljnu ili nepopravljivu štetu za potrošače, mjere kojima se utvrđuje da određena praksa predstavlja kršenje prava i, ako je to potrebno, za zaustavljanje ili zabranu prakse u budućnosti, kao i mjere usmjerene na otklanjanje daljnjih posljedica povrede, uključujući pravnu zaštitu. Ako traže mjere u okviru jednog postupka, kvalificiranim subjektima treba biti omogućeno da u trenutku pokretanja tužbe zatraže sve relevantne mjere ili da prvo zatraže relevantni privremeni sudski nalog, a potom, prema potrebi, nalog za pravnu zaštitu.
- (14) Sudski nalozi usmjereni su na zaštitu kolektivnih interesa potrošača neovisno o stvarnom gubitku ili šteti koju su pretrpjeli pojedinačni potrošači. Sudskim nalogima može se od trgovaca zatražiti da poduzmu određenu mjeru, primjerice da potrošačima daju informacije koje su prethodno izostavili, čime su prekršili zakonske obveze. Odluke kojima je utvrđeno da određena praksa predstavlja povredu prava ne smiju ovisiti o tome je li praksa počinjena namjerno ili zbog nemara.

- (15) Kvalificirani subjekt koji pokreće udružnu tužbu u skladu s ovom Direktivom treba biti stranka u postupku. Potrošači zahvaćeni povredom prava trebaju imati prikladne mogućnosti za ostvarenje koristi od relevantnih ishoda udružne tužbe. **informacije o relevantnim ishodima udružne tužbe i o tome kako to njima može koristiti**. Sudskim nalozima izdanima u skladu s ovom Direktivom ne dovode se u pitanje pojedinačne tužbe koje su pokrenuli potrošači oštećeni praksom koja podliježe sudskim nalozima. **[Am. 10]**
- (16) Kvalificirani **predstavnički** subjekti trebaju imati mogućnost traženja mjera usmjerenih na otklanjanje daljnjih posljedica povrede. Te mjere mogle bi, među ostalim, uključivati naknadu, popravak, zamjenu, **uklanjanje**, sniženje cijene, raskid ugovora ili povrat plaćenog iznosa, ovisno o tome što je od navedenoga primjereno i dostupno u skladu s nacionalnim pravima. **[Am. 11]**
- (17) Naknada dodijeljena oštećenim potrošačima u situacijama u kojima je zahvaćen velik broj oštećenika ne bi trebala prelaziti iznos koji duguje trgovac u skladu s važećim nacionalnim pravom ili pravom Unije kako bi se pokrila stvarna šteta koju su pretrpjeli. Posebice je potrebno izbjegavati kaznene odštete koje dovode do prevelike naknade za pretrpljenu štetu u korist stranke tužitelja.

- (18) Države članice ~~možu~~ **trebale bi** od kvalificiranih **predstavničkih** subjekata zatražiti da dostave dostatne informacije u prilog udružne tužbe za pravnu zaštitu, uključujući opis skupine potrošača oštećenih povredom te činjenična i pravna pitanja koja je potrebno riješiti u okviru udružne tužbe. Od kvalificiranog subjekta ne treba tražiti da pojedinačno identificira sve potrošače oštećene povredom kako bi pokrenuo tužbu. U udružnim tužbama za pravnu zaštitu sud ili upravno tijelo treba što je ranije moguće u postupku provjeriti je li prikladno pokrenuti predmet u obliku udružne tužbe s obzirom na narav povrede i značajke štete koju su pretrpjeli predmetni potrošači. ***Konkretno, potraživanja bi se trebala moći utvrditi i biti ujednačena te bi trebalo postojati zajedničko stajalište u pogledu traženih mjera, sustav financiranja treće strane kvalificiranog subjekta trebao bi biti transparentan i bez ikakvog sukoba interesa. Države članice također bi trebale osigurati da sud ili upravno tijelo imaju ovlasti odbaciti očigledno neutemeljene predmete u što ranijoj fazi postupka.***

[Am. 12]

(19) — Državama članicama treba omogućiti da odlučuju može li njihov sud ili nacionalno nadležno tijelo pred kojim je pokrenuta udružna tužba za pravnu zaštitu u iznimnim okolnostima umjesto naloga za pravnu zaštitu izdati deklaratornu odluku o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom na koju se pojedinačni potrošači mogu izravno oslanjati u daljnjim postupcima pravne zaštite. To treba omogućiti u dostatno obrazloženim predmetima kada bi bilo složeno i neučinkovito brojčano utvrditi pojedinačnu pravnu zaštitu za svakog potrošača obuhvaćenog udružnom tužbom. Deklaratorne odluke ne bi se trebale izdavati u situacijama koje nisu složene, a osobito u situacijama u kojima se oštećeni potrošači mogu identificirati i u kojima su pojedinačni potrošači pretrpjeli usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju. Isto tako, deklaratorne odluke ne bi se trebale izdavati u slučajevima kada je iznos gubitka koji je pretrpio svaki pojedinačni potrošač tako mali da je malo vjerojatno da će pojedinačni potrošači tražiti pojedinačnu pravnu zaštitu. Sud ili nacionalno nadležno tijelo treba uredno obrazložiti zašto su u određenom predmetu pribjegli deklaratornoj odluci umjesto nalogu za pravnu zaštitu. — [Am. 13]

(20) — Ako se potrošači oštećeni istom praksom mogu identificirati i ako su pretrpjeli usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju, kao što je slučaj u dugoročnim potrošačkim ugovorima, sud ili upravno tijelo može jasno definirati skupinu potrošača oštećenih povredom tijekom udružne tužbe. Konkretno, sud ili upravno tijelo može zatražiti od trgovca koji krši zakone da dostavi relevantne podatke, kao što su identitet predmetnih potrošača i trajanje prakse. Zbog ekspeditivnog i učinkovitog rješavanja takvih predmeta države članice mogle bi, u skladu sa svojim nacionalnim pravom, razmotriti mogućnost da potrošači mogu izravno ostvariti koristi od naloga za pravnu zaštitu nakon što se on izda, a da prije toga ne moraju pojedinačno dodijeliti ovlasti. [Am.14]

(21) — U slučajevima male vrijednosti većina potrošača vjerojatno neće pokrenuti postupak radi izvršenja svojih prava jer bi naponi premašili pojedinačne koristi. Međutim, ako se ista praksa odnosi na više potrošača, agregirani gubitak može biti znatan. U takvim predmetima sud ili nadležno tijelo može smatrati da je nerazmjerno distribuirati sredstva oštećenim potrošačima jer je to, primjerice, preskupo ili neizvedivo. Stoga bi sredstva zaprimljena u okviru udružnih tužbi bolje služila zaštiti kolektivnih interesa potrošača i trebaju se usmjeriti u odgovarajuće javne svrhe, primjerice u fond za pravnu pomoć za potrošače, kampanje podizanja svijesti ili pokrete za zaštitu potrošača. **[Am. 15]**

(22) Mjere usmjerene na otklanjanje daljnjih posljedica povrede mogu se tražiti samo na temelju konačne odluke kojom je utvrđena povreda prava Unije, obuhvaćenog područjem primjene ove Direktive, kojom se šteta nanosi kolektivnim interesima potrošača, uključujući konačan sudski nalog izdan u okviru udružne tužbe. Mjere kojima se otklanjaju daljnje posljedice povrede osobito se mogu tražiti na temelju konačnih odluka suda ili upravnog tijela u kontekstu djelovanja izvršavanja uređenih Uredbom (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisâ o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004⁹.

- (23) Direktivom je predviđen postupovni mehanizam koji ne utječe na pravila o utvrđivanju materijalnih prava potrošača na ugovorne i izvanugovorne mjere popravljanja štete u slučajevima kada su njihovi interesi oštećeni povredom prava, kao što su pravo na naknadu štete, raskid ugovora, povrat plaćenog iznosa, zamjena, **uklanjanje**, popravak ili sniženje cijene. Udružna tužba za pravnu zaštitu u skladu s ovom Direktivom može se pokrenuti samo ako su takva materijalna prava predviđena pravom Unije ili nacionalnim pravom. [Am. 16]
- (24) Ovom se Direktivom ne zamjenjuju postojeći nacionalni mehanizmi za kolektivnu pravnu zaštitu. Uzimajući u obzir njihove pravne tradicije, odluka o tome hoće li odrediti udružnu tužbu utvrđenu ovom Direktivom kao dio postojećeg ili budućeg mehanizma za kolektivnu pravnu zaštitu ili kao alternativu tom mehanizmu prepušta se državama članicama, pod uvjetom da je nacionalni mehanizam usklađen s postupcima utvrđenima ovom Direktivom. ***Ova Direktiva ne sprečava države članice da zadrže svoj postojeći okvir niti ih obvezuje da ga izmijene. Države članice imat će mogućnost provoditi pravila predviđena ovom Direktivom u svoj sustav kolektivne pravne zaštite ili ih provoditi u posebnom postupku.*** [Am. 17]

(25) Kvalificirani **predstavnički** subjekti moraju biti u potpunosti transparentni u pogledu izvora financiranja njihove djelatnosti općenito i u pogledu sredstava koja se upotrebljavaju za određenu udružnu tužbu za pravnu zaštitu kako bi se sud ili upravno tijelo moglo uvjeriti u to da ne postoje sukobi interesa između izvora financiranja treće strane i kvalificiranog subjekta i kako bi se izbjegli rizici od zlorabe sudskih postupaka, kao i kako bi ocijenili jesu **ima** li financiranjem treće strane osigurani dovoljni resursi **kvalificirani subjekt dovoljno resursa za zastupanje interesa dotičnih potrošača i** za ispunjavanje financijskih obveza prema kvalificiranom subjektu **pokrivanje potrebnih sudskih troškova u slučaju neuspjeha tužbe**. Podaci koje kvalificirani subjekt **u najranijoj fazi postupka** pruža sudu ili upravnom tijelu koje nadzire udružnu tužbu trebaju biti takvi da to tijelo može utvrditi može li treća strana utjecati na postupovne odluke kvalificiranog subjekta **općenito i** u kontekstu udružne tužbe, uključujući u pogledu nagodbi te je li osigurano financiranje udružne tužbe za pravnu zaštitu protiv tuženika koji predstavlja konkurenciju osobi koja je osigurala sredstva ili protiv tuženika o kojem ovisi osoba koja je osigurala sredstva. Ako je bilo koja od tih okolnosti potvrđena, sud ili upravno tijelo **treba mora** imati ovlast za zatraže od kvalificiranog subjekta da odbije relevantno financiranje i, prema potrebi, da odbije položaj kvalificiranog subjekta u određenom predmetu. **Države članice trebale bi spriječiti odvjetnička društva da osnivaju kvalificirane predstavničke subjekte. Neizravno financiranje tužbi donacijama, uključujući donacije trgovaca u okviru inicijativa za društveno odgovorno poslovanje, prihvatljivo je za financiranje od treće strane pod uvjetom da je u skladu s odredbama o transparentnosti, neovisnosti i nepostojanju sukoba interesa iz članka 4. i članka 7.[Am. 18]**

- (26) Valja poticati kolektivne izvansudske nagodbe, *poput mirenja*, usmjerene na pružanje pravne zaštite oštećenim potrošačima prije pokretanja udružne tužbe i u svakoj fazi udružne tužbe. [Am. 19]
- (27) Države članice mogu predvidjeti mogućnost da kvalificirani subjekt i trgovac koji su postigli nagodbu o pravnoj zaštiti za potrošače oštećene navodno nezakonitom praksom tog trgovca zajedno zatraže od suda ili upravnog tijela da odobri tu nagodbu. Sud ili upravno tijelo treba prihvatiti takvu nagodbu samo ako se trenutno ne vodi druga udružna tužba o istoj praksi. Nadležni sud ili upravno tijelo koje odobrava takvu kolektivnu nagodbu mora uzeti u obzir interese i prava svih uključenih stranaka, uključujući pojedinačne potrošače. ~~Pojedinačni potrošači trebaju imati mogućnost prihvatiti ili odbiti obvezivanje takvom nagodbom.~~ *Nagodbe bi trebale biti konačne i obvezujuće za sve strane.* [Am. 20]

(28) Sud i upravno tijelo trebaju imati ovlast za pozivanje trgovca koji krši zakone i kvalificirano tijelo koje je pokrenulo udružnu tužbu da započnu pregovore u svrhu postizanja nagodbe o pravnoj zaštiti za predmetne potrošače. Pri donošenju odluke o pozivanju stranaka na postizanje izvansudske nagodbe valja uzeti u obzir vrstu povrede na koju se tužba odnosi, značajke predmetnih potrošača, moguću vrstu pravne zaštite koja će biti ponuđena, spremnost stranaka na postizanje nagodbe te ekspeditivnost postupka.

~~(29) — Kako bi se olakšala pravna zaštita za pojedinačne potrošače koja se traži na temelju konačnih deklaratornih odluka o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom izdanih u okviru udružnih tužbi, sud ili nadležno tijelo koje je donijelo odluku mora biti ovlašteno zatražiti od kvalificiranog subjekta i trgovca da postignu zajedničku nagodbu. [Am. 21]~~

- (30) Sve izvansudske nagodbe postignute u kontekstu udružne tužbe ~~ili na temelju konačne deklaratorne odluke~~ mora odobriti relevantni sud ili upravno tijelo kako bi se zajamčila njihova zakonitost i pravednost, uzimajući u obzir interese i prava svih uključenih strana. ~~Pojedinačni~~ ***Nagodbe su obvezujuće za sve strane i ne dovode u pitanje nikakva dodatna prava na pravnu zaštitu koje dotični*** potrošači ~~trebaju~~ ***moгу*** imati mogućnost prihvatiti ili odbiti obvezivanje takvom nagodbom. ***u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom. [Am. 22]***
- (31) Za uspjeh udružne tužbe od ključne je važnosti da potrošači budu obaviješteni o njoj. Potrošači trebaju biti obaviješteni o tekućoj udružnoj tužbi, činjenici da se praksa trgovca smatra kršenjem zakona, njihovim pravima nakon utvrđivanja postojanja povrede i svim daljnjim koracima koje trebaju poduzeti predmetni potrošači, osobito u pogledu dobivanja pravne zaštite. Rizici u pogledu ugleda povezani sa širenjem informacija o povredi jednako su tako važni za odvracanje trgovaca koji krše prava potrošača.

(32) Kako bi bili djelotvorni, podaci trebaju biti primjereni i razmjerni okolnostima predmeta. ~~Trgovac koji krši zakon treba~~ **Države članice trebale bi osigurati da sud ili upravno tijelo može od poražene strane zatražiti da** na primjeren način obavijestiti **obavijesti** sve zahvaćene potrošače o ~~konačnom~~ **konačnoj odluci o** sudskom nalogu i nalogima za pravnu zaštitu izdanima u okviru udružne tužbe, kao i ~~o nagodbi~~ **a obje stranke u slučajevima nagodbe** koju je odobrio sud ili upravno tijelo. Takvi se podaci mogu objaviti na mrežnoj stranici ~~trgovca~~, na društvenim mrežama, internetskim tržištima ili u popularnim novinama, uključujući novine koje se distribuiraju isključivo elektroničkim komunikacijskim sredstvima. ~~Ako je to moguće, potrebno je pojedinačno obavijestiti potrošače elektroničkim ili papirnatim dopisima.~~ Ti podaci trebaju biti pruženi u formatima dostupnima osobama s invaliditetom na zahtjev. **Poražena stranka snosi troškove informiranja potrošača.**
[Am. 23]

(32.a) **Države članice trebalo bi poticati da uspostave nacionalne registre za udružne tužbe, koji bi bili besplatni, što bi moglo dodatno poboljšati obveze transparentnosti.** [Am. 24]

(33) Radi povećanja pravne sigurnosti, izbjegavanja nedosljednosti u primjeni prava Unije i povećanja djelotvornosti i postupovne učinkovitosti udružnih tužbi i mogućeg daljnjeg poduzimanja mjera u skladu s tužbama za pravnu zaštitu, povreda ~~utvrđena~~ **ili nepostojanje povrede utvrđeni** u konačnoj odluci, uključujući konačni sudski nalog u skladu s ovom Direktivom, koju je donijelo upravno tijelo ili sud ~~treba se smatrati nedvojbeno utvrđenom~~ **trebali bi biti obvezujući za sve stranke koje su sudjelovale** u naknadnim pravnim postupcima povezanim s istom povredom koju je počinio isti trgovac u pogledu naravi povrede i njezina materijalnog, osobnog, vremenskog i teritorijalnog opsega, kako je utvrđeno tom konačnom odlukom. **udružnoj tužbi. Konačna odluka ne bi smjela dovoditi u pitanje nikakva dodatna prava na pravnu zaštitu koje dotični potrošači mogu imati u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom. Pravni lijek dobiven nagodbom trebao bi također biti obvezujući za slučajeve koji uključuju istu praksu, istog trgovca i istog potrošača.** Ako je mjera za otklanjanje daljnjih posljedica povrede, uključujući mjera pravne zaštite donesena u državi članici koja nije država članica u kojoj je izdana konačna odluka kojom je utvrđena povreda **ili nepostojanje povrede**, odluka treba predstavljati ~~oborivu pretpostavku~~ **dokaz** o tome da je **ili nije** nastala povreda **u povezanim slučajevima. Države članice osiguravaju da se konačna odluka suda jedne države članice kojom se utvrđuje postojanje ili nepostojanje povrede za potrebe bilo koje druge tužbe kojom se traži pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima u drugoj državi članici protiv istog trgovca za istu povredu prava smatra oborivom pretpostavkom.** [Am. 25]

- (34) Države članice trebaju zajamčiti da se pojedinačne tužbe za pravnu zaštitu mogu temeljiti na konačnim deklaratornim odlukama izdanima u okviru udružne tužbe. Takve tužbe trebaju biti dostupne kao ekspeditivni i pojednostavljeni postupci.
- (35) Tužbe za pravnu zaštitu koje se temelje na činjenici da je povreda utvrđena konačnim sudskim nalogom ~~ili konačnom deklaratornom odlukom~~ o odgovornosti trgovca prema oštećenim potrošačima u skladu s ovom Direktivom ne smiju biti ograničene nacionalnim pravilima o rokovima zastare. Pokretanje udružne tužbe imat će učinak obustave ili prekida rokova zastare za sve tužbe za pravnu zaštitu za potrošače obuhvaćene tom tužbom. **[Am. 26]**
- (36) Za udružne tužbe za sudske naloge valja zajamčiti potrebnu postupovnu ekspeditivnost. Za sudske naloge s privremenim učinkom uvijek se treba provoditi ubrzani postupak kako bi se spriječila šteta ili daljnja šteta prouzročena povredom.

(37) Dokazi su važan element za utvrđivanje predstavlja li određena praksa povredu zakona, postoji li rizik od njezina ponavljanja, za utvrđivanje potrošača zahvaćenih povredom, za odlučivanje o mjerama popravljivanja štete i primjereno obavještanje potrošača u okviru udružne tužbe o aktualnom postupku i njegovim konačnim ishodima. Međutim, odnosi između poduzetnika i potrošača obilježeni su asimetričnošću informacija, a potrebne informacije mogu biti u isključivom posjedu trgovca, zbog čega su nedostupne kvalificiranom subjektu. Stoga kvalificirani subjekti trebaju imati pravo od suda ili upravnog tijela zatražiti da obveže trgovca na otkrivanje dokaza relevantnih za njihovu tužbu ili potrebnih za primjereno obavještanje zahvaćenih potrošača o udružnoj tužbi, pri čemu nije potrebno da utvrde pojedinačne dokazne stavke. Sud ili nadležno tijelo koje nadzire udružnu tužbu treba pažljivo ocijeniti potrebu, opseg i razmjernost takvog otkrivanja uzimajući u obzir zaštitu legitimnih interesa trećih strana i u skladu s primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima o povjerljivosti.

- (38) Kako bi se zajamčila djelotvornost udružnih tužbi, trgovci koji krše zakone trebaju biti izloženi učinkovitim, odvraćajućim i razmjernim sankcijama za neusklađenost s konačnom odlukom izdanom u okviru udružne tužbe.
- (39) Budući da se udružnim tužbama nastoji ostvariti javni interes zaštitom kolektivnih interesa potrošača, države članice trebaju zajamčiti da kvalificiranim **predstavničkim** subjektima nije onemogućeno pokretanje udružnih tužbi u skladu s ovom Direktivom zbog troškova povezanih s postupcima. **Međutim, podložno relevantnim uvjetima u okviru nacionalnog prava, time se ne bi smjela dovoditi u pitanje činjenica da stranka koja izgubi udružnu tužbu nadoknađuje nužne troškove pravne zaštite koje je snosila pobjednička stranka (načelo „gubitnik plaća”). Međutim, sud ili upravno tijelo stranci koja je bila neuspješna ne bi smjeli dosuditi troškove koji su bili nepotrebni ili nerazmjerni u odnosu na potraživanje.** [Am. 27]
- (39.a) **Države članice trebale bi se pobrinuti za to da se izbjegnu troškovi zastupanja i da odvjetnička naknada i način na koji se ona izračunava ne potiču pokretanje spora koji je nepotreban sa stajališta interesa potrošača ili bilo koje od uključenih strana, tj. da ne sprečava potrošače od ostvarivanja pune koristi od udružne tužbe. Države članice koje dopuštaju troškove zastupanja trebale bi osigurati da takvi troškovi ne sprečavaju potrošače u tome da steknu punu kompenzaciju.** [Am. 28]

- (40) Suradnja i razmjena informacija, *dobrih praksi i iskustava* između kvalificiranih *predstavničkih* subjekata iz različitih država članica pokazali su se korisnim u rješavanju prekograničnih povreda prava. Postoji potreba za nastavkom i širenjem mjera jačanja sposobnosti i suradnje na veći broj kvalificiranih *predstavničkih* subjekata diljem Unije kako bi se u većoj mjeri upotrebljavale udružne tužbe s prekograničnim posljedicama. [Am. 29]
- (41) U svrhu učinkovitog rješavanja povreda s prekograničnim posljedicama, valja zajamčiti uzajamno priznavanje pravnog položaja kvalificiranih subjekata koje je unaprijed odredila jedna država članica za pokretanje udružne tužbe u drugoj državi članici. Nadalje, kvalificirani subjekti iz različitih država članica trebaju imati mogućnost udruživanja u okviru jedne udružne tužbe pred jedinstvenim forumom, a u skladu s relevantnim pravilima o nadležnosti jurisdikcije. U svrhu učinkovitosti i djelotvornosti jedan kvalificirani subjekt trebao bi moći pokrenuti udružnu tužbu u ime drugih kvalificiranih subjekata koji zastupaju potrošače iz različitih država članica.

(41.a) Kako bi se istražila mogućnost postojanja postupka za prekogranične udružne tužbe na razini Unije, Komisija bi trebala procijeniti mogućnost uvođenja funkcije europskog ombudsmana za kolektivnu pravnu zaštitu. [Am. 30]

(42) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i načela prepoznata posebno u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. U skladu s time ovu bi Direktivu trebalo tumačiti i primjenjivati u skladu s tim pravima i načelima, uključujući one koji se odnose na pravo na djelotvoran pravni lijek i pošteno suđenje, kao i na pravo na obranu.

(43) U pogledu zakona o zaštiti okoliša predmetnom Direktivom u obzir se uzima UNECE-ova Konvencija iz Aarhusa o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša („Aarhuška konvencija”).

(44) Ciljevi ove Direktive, odnosno uspostavljanje mehanizma udružne tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača u svrhu osiguranja visoke razine zaštite potrošača diljem Unije i pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta, ne mogu se u dovoljnoj mjeri postići djelovanjem isključivo država članica, nego se, zbog prekograničnih posljedica udruženih tužbi, mogu bolje postići na razini Unije. Unija stoga može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

- (45) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom od 28. rujna 2011. država članica i Komisije o dokumentima s objašnjenjima¹⁰, države članice odlučile su u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama prenošenja priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se pojašnjava povezanost između sastavnica Direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata.
- (46) Primjereno je predvidjeti pravila za vremensku primjenu ove Direktive.
- (47) Direktivu 2009/22/EZ stoga bi trebalo staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Poglavlje 1.
Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Direktivom utvrđuju se pravila kojima se kvalificiranim *predstavničkim* subjektima omogućuje pokretanje udružnih tužbi u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača *i tako konkretno ostvaruje i primjenjuje visoka razina zaštite i pristupa pravosuđu* uz istodobno *istovremeno* osiguranje odgovarajućih jamstava u svrhu izbjegavanja zlouporabe sudskih postupaka. [Am. 31]
2. Ova Direktiva ne sprječava države članice da donesu ili ostave na snazi odredbe na temelju kojih se kvalificiranim *predstavničkim* subjektima i ~~drugim predmetnim osobama~~ *javnim tijelima* druga postupovna sredstva za pokretanje postupaka za zaštitu kolektivnih interesa potrošača na nacionalnoj razini. *Provedba ove Direktive ni u kojem slučaju ne predstavlja temelj za smanjenje razine zaštite potrošača u područjima obuhvaćenima područjem primjene prava Unije.* [Am. 32]

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na udružne tužbe pokrenute protiv kršenja odredbi prava Unije navedenog u Prilogu I. od strane trgovaca ~~koja štete ili mogu naštetiti kolektivnim interesima~~ **sa širokim utjecajem na potrošače i koja štite kolektivne interese** potrošača. Primjenjuje se na domaće i prekogranične povrede, uključujući u slučajevima kada su te povrede prestale prije pokretanja ili zaključenja udružne tužbe . [Am. 33]
2. Ova Direktiva ne utječe na pravila kojima se utvrđuju ugovorni i izvanugovorni pravni lijekovi dostupni potrošačima za takve povrede u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.
3. Ovom se Direktivom ne dovode u pitanje pravila Unije o međunarodnom privatnom pravu, a posebno pravila koja se odnose na nadležnost sudova, **priznavanje i primjenjivo pravo izvršenje odluka u građanskim i trgovačkim stvarima te na pravila prava koje vrijedi za ugovorne i izvanugovorne obveze, koje se primjenjuju na udružne tužbe utvrđene u ovoj Direktivi.** [Am. 34]

- 3.a** *Ova Direktiva ne dovodi u pitanje druge oblike mehanizama pravne zaštite predviđene nacionalnim pravom. [Am. 35]*
- 3.b** *Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela koja su priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima i Europskom konvencijom o ljudskim pravima, a posebno pravo na pošteno i nepristrano suđenje te pravo na djelotvoran pravni lijek. [Am. 36]*

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „potrošač” znači svaka fizička osoba koja djeluje u svrhe koje ne ulaze u okvir njezine trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti;
- (1.a) „organizacija potrošača” znači svaka skupina koja nastoji zaštititi interese potrošača od nezakonitih radnji ili propusta koje su počinili trgovci. [Am. 37]**
- (2) „trgovac” znači svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o tome je li u privatnom ili javnom vlasništvu koja djeluje **u sklopu civilnog statusa u skladu s pravilima civilnog prava**, među ostalim i preko drugih osoba koje djeluju u njezino ime ili za njezin račun, u svrhe povezane sa svojom trgovačkom, poslovnom, obrtničkom ili profesionalnom djelatnošću; **[Am. 38]**
- (3) „kolektivni interesi potrošača” znači interesi više potrošača **ili ispitanika kako su definirani u Uredbi (EU) 2016/679 (Opća uredba o zaštiti podataka)**; **[Am. 39]**

- (4) „udružna tužba” znači tužba za zaštitu kolektivnih interesa potrošača u kojoj predmetni potrošači nisu stranke;
- (5) „praksa” znači čin ili propust trgovca;
- (6) „konačna odluka” znači odluka suda države članice protiv koje se ne može podnijeti žalba ili se više ne može podnijeti žalba ili odluka upravnog tijela koja više ne može biti predmet sudskog preispitivanja;
- (6.a) „potrošačko pravo” znači pravo Unije i nacionalno pravo doneseno radi zaštite potrošača. [Am. 40]**

Poglavlje 2.
Udružne tužbe

Članak 4.

Kvalificirani predstavnički subjekti [Am. 41]

1. ~~Države članice osiguravaju da udružne tužbe mogu pokrenuti kvalificirani subjekti koje su unaprijed, na njihov zahtjev, odredile države članice u tu svrhu i koji su uneseni na javno dostupan popis.~~

Države članice ili njihovi sudovi na svojem državnom području određuju najmanje jednog kvalificiranog predstavničkog subjekta za pokretanje udružnih tužbi u smislu članka 3. stavka 4.

Države članice određuju subjekt kao kvalificirani ***predstavnički*** subjekt ako ispunjava ***sve*** sljedeće kriterije:

- (a) ako je zakonito osnovan u skladu s pravom države članice;
- (b) ako ~~ima~~ ***njegov statut ili neki drugi dokument o upravljanju i njegova stalna aktivnost koja uključuje zaštitu interesa potrošača pokazuju njegov*** legitiman interes u osiguravanju poštovanja odredaba prava Unije obuhvaćenog ovom Direktivom; [Am. 43]
- (c) ako ima neprofitni karakter.

(c a) ako djeluje na način koji je neovisan o drugim subjektima i osobama koje nisu potrošači, a koje bi mogle imati ekonomski interes u ishodu udruženih tužbi, a naročito o tržišnim subjektima; [Am. 44]

(c b) ako nema financijskih ugovora s odvjetničkim društvima tužitelja koji nadilaze obične ugovore o pružanju usluga; [Am. 45]

(c c) ako je uspostavio interne postupke za sprečavanje sukoba interesa između sebe i svojih ulagača; [Am. 46]

Države članice osiguravaju da kvalificirani predstavnički subjekti javno i primjerenim sredstvima, primjerice na svojim internetskim stranicama, jednostavnim i razumljivim jezikom otkriju svoje načine financiranja, svoju organizacijsku i upravljačku strukturu, svoj cilj i radne metode te svoje aktivnosti.

Države članice redovno procjenjuju nastavlja li kvalificirani *predstavnički* subjekt postupati u skladu s tim kriterijima. Države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani *predstavnički* subjekt gubi svoj status u skladu s ovom Direktivom ako više ne ispunjava jedan kriterij naveden u prvom podstavku ili više njih.

Države članice sastavljaju popis predstavničkih subjekata koji ispunjavaju kriterije navedene u stavku 1. te ga objavljuju. Popis dostavljaju Komisiji i po potrebi ga ažuriraju.

Komisija na javno dostupnom internetskom portalu objavljuje popis predstavničkih subjekata koji su dostavile države članice. [Am. 47]

- 1.a Države članice mogu predvidjeti da su javna tijela imenovana prije stupanja na snagu ove Direktive u skladu s nacionalnim pravom i dalje prihvatljiva za status predstavničkog subjekta u smislu ovog članka. [Am. 48]*
- ~~2. — Države članice mogu imenovati kvalificirani subjekt na *ad hoc* osnovi za određenu udružnu tužbu na njegov zahtjev ako postupa u skladu s kriterijima navedenima u stavku 1. [Am. 49]~~
3. *Države članice dužne su zajamčiti da su osobito organizacije potrošača i neovisna koje zadovoljavaju kriterije iz stavka 1. i javna tijela prihvatljivi za status kvalificiranog predstavničkog subjekta. Države članice mogu odrediti organizacije potrošača koje zastupaju članove iz više od jedne države članice kao kvalificirane predstavničke subjekte. [Am. 50]*

~~4. Države članice mogu odrediti pravila kojima se utvrđuje koji kvalificirani subjekti mogu tražiti sve mjere iz članaka 5. i 6. te koji kvalificirani subjekti mogu tražiti samo jednu mjeru ili više tih mjera. [Am. 51]~~

5. Usklađenost kvalificiranog subjekta s kriterijima iz stavka 1. ne dovodi u pitanje pravo *dužnost* suda *ili* upravnog tijela da ispita je li činjenica da kvalificirani subjekt pokreće tužbu u određenom predmetu opravdana njegovom svrhom u skladu s člankom 4. i člankom 5. stavkom 1. [Am. 52]

Članak 5.

Udružne tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača

1. Države članice osiguravaju da **samo** kvalificirani **predstavnički** subjekti **koji su imenovani u skladu s člankom 4. stavkom 1.** mogu pokretati udružne tužbe pred nacionalnim sudovima ili upravnim tijelima pod uvjetom da postoji izravna povezanost između glavnih ciljeva subjekta i prava koja proizlaze u skladu s pravom Europske unije za koja se tvrdi da su prekršena, a u pogledu kojih se pokreće tužba.

Kvalificirani predstavnički subjekti mogu slobodno odabrati bilo koji postupak dostupan u okviru nacionalnog prava ili prava EU-a kojim se osigurava viša razina zaštite kolektivnih interesa potrošača.

Države članice vode računa o tome da se pred sudom ili upravnim tijelom predmetne države članice već ne vodi postupak koji se odnosi na istu praksu, istog trgovca i iste potrošače. [Am. 53]

2. Države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani *predstavnički* subjekti, *uključujući unaprijed imenovana javna tijela*, imaju pravo pokrenuti udružne tužbe kojima se traži donošenje sljedećih mjera: [Am. 54]
- (a) sudskog naloga kao privremene mjere za zaustavljanje *nezakonite* prakse ili, ako praksa još nije provedena, ali je predstojeća, za zabranu *prakse nezakonitih praksi*; [Am. 56]
 - (b) sudskog naloga kojim se utvrđuje da praksa predstavlja kršenje zakona te, prema potrebi, kojom se praksa zaustavlja ili, ako praksa još nije provedena, ali je predstojeća, nalog za zabranu prakse.

Kako bi tražili donošenje sudskih naloga, kvalificirani *predstavnički* subjekti ne moraju ishoditi ovlaštenje zahvaćenih pojedinačnih potrošača ili *niti* dostaviti dokaz o stvarnom gubitku ili šteti koju je pretrpio dotični potrošač ili o namjeri ili nemaru trgovca. [Am. 55]

3. Države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani *predstavnički* subjekti imaju pravo pokrenuti udružne tužbe kojima se otklanjaju daljnje posljedice povrede. ~~Donošenje ovih mjera traži se na temelju bilo koje konačne odluke kojom je utvrđeno da praksa predstavlja povredu prava Unije navedenog u Prilogu I., kojom je nanesena šteta kolektivnim interesima potrošača, uključujući konačni sudski nalog iz stavka 2. točke (b).~~ [Am. 57]
4. ~~Ne dovodeći u pitanje članak 4. stavak 4., države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani subjekti mogu tražiti donošenje mjera za otklanjanje daljnjih posljedica povrede s mjerama iz stavka 2. u okviru jedinstvene udružne tužbe.~~ [Am. 58]

Članak 5.a

Registar kolektivnih postupaka pravne zaštite

- 1. Države članice mogu uspostaviti nacionalni registar za udružne tužbe, koji mora biti besplatno dostupan svakoj zainteresiranoj osobi elektroničkim putem i/ili na drugi način.***
- 2. Internetske stranice na kojima se objavljuju registri omogućuju pristup sveobuhvatnim i objektivnim informacijama o dostupnim metodama dobivanja naknade, uključujući i izvansudske metode te neriješene udružne tužbe.***
- 3. Nacionalni registri međusobno su povezani. Primjenjuje se članak 35. Uredbe (EZ) 2017/2394. [Am. 59]***

Članak 6.

Mjere pravne zaštite

1. Za potrebe članka 5. stavka 3. države članice dužne su zajamčiti da su kvalificirani *predstavnički* subjekti ovlašteni za pokretanje udružnih tužbi u svrhu ishođenja naloga za pravnu zaštitu kojim se trgovac obvezuje da, među ostalim, osigura naknadu, popravak, zamjenu, smanjenje cijene, raskid ugovora ili povrat plaćene cijene, kako je prikladno. Država članica može, *ali i ne mora* zahtijevati ovlaštenje zahvaćenih pojedinačnih potrošača prije donošenja deklaratorne odluke ili izdavanja naloga za pravnu zaštitu. [Am. 60]

Ako država članica ne traži ovlaštenje pojedinačnih potrošača za priključenje udružnoj tužbi, ta država članica ipak omogućuje pojedincima koji nemaju uobičajeno boravište u državi članici u kojoj se tužba pokreće da sudjeluju u udružnoj tužbi u slučaju da su dali svoj izričit pristanak da budu dijelom udružne tužbe u važećem ograničenom roku. [Am. 61]

Kvalificirani *predstavnički* subjekt dužan je dostaviti ~~dostatan~~ *sve potrebne* dokaze propisane nacionalnim pravom u potporu tužbi, uključujući opis potrošača obuhvaćenih tužbom te činjenična i pravna pitanja koja je potrebno riješiti. [Am. 62]

2. — Odstupajući od stavka 1., države članice mogu ovlastiti sud ili upravno tijelo da umjesto naloga za nalogu za pravnu zaštitu donese deklaratornu odluku o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom prava Unije navedenog u Prilogu I., u propisno obrazloženim slučajevima u kojima je, zbog značajki pojedinačne štete koju su pretrpjeli zahvaćeni potrošači, brojčano iskazivanje pojedinačne pravne zaštite složeno. [Am. 63]

3. — Stavak 2. ne primjenjuje se:

(a) — na predmete u kojima se potrošači oštećeni povredom mogu identificirati i u kojima su potrošači pretrpjeli usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju. U takvim slučajevima zahtjev ovlaštenja zahvaćenih pojedinačnih potrošača ne predstavlja uvjet za pokretanje tužbe. Pravna zaštita usmjerena je na dotične potrošače;

(b) — ako su potrošači pretrpjeli mali gubitak, zbog čega bi bilo nerazmjerno dodijeliti im pravnu zaštitu. U takvim slučajevima države članice dužne su zajamčiti da nije potrebno ovlaštenje dotičnih pojedinačnih potrošača. Pravna zaštita mora biti usmjerena prema javnoj svrsi i služiti kolektivnim interesima potrošača. [Am. 64]

4. Pravna zaštita dobivena putem konačne odluke u skladu sa stavcima *stavkom* 1., 2. i 3. ne dovodi u pitanje nikakva dodatna prava na pravnu zaštitu koje dotični potrošači mogu imati u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom. *Pri primjeni ove odredbe primjenjuje se načelo res judicata.* [Am. 65]
- 4.a *Mjerama pravne zaštite nastoji se dotičnim potrošačima u cijelosti nadoknaditi nastale gubitke. U slučaju da je nakon isplate naknade preostao iznos koji premašuje potraživanja, sud odlučuje kome će se isplatiti taj preostali iznos. Iznos koji premašuje potraživani iznos ne isplaćuje se kvalificiranom predstavničkom subjektu ni trgovcu.* [Am. 66]
- 4.b *Konkretno, zabranjuju se kaznene odštete koje dovode do previsoke naknade za pretrpljenu štetu u korist stranke tužitelja. Na primjer, naknada kolektivno dodijeljena oštećenim potrošačima ne prelazi iznos koji duguje trgovac u skladu s važećim nacionalnim pravom ili pravom Unije kako bi se pokrila stvarna šteta koju su pretrpjeli pojedinačno.* [Am. 67]

Članak 7.

Financiranje Dopuštenost udružne tužbe [Am. 68]

1. Kvalificirani *predstavnički* subjekt koji traži pravnu zaštitu, kako je navedeno u članku 6. stavku 1., u ranjoj *najranijoj* fazi postupka dužan je *podnijeti sudu ili upravnom tijelu potpuni financijski pregled i* navesti ~~izvor~~ *sve izvore* sredstava koje upotrebljava za svoje djelovanje općenito i sredstava koje koristi za potporu tužbi *kako bi dokazao nepostojanje sukoba interesa*. Mora dokazati da ima dostatna financijska sredstva da zastupa najbolje interese dotičnih potrošača i za pokrivanje troškova u slučaju neuspjeha tužbe. [Am. 69]
2. ~~Države članice dužne su zajamčiti da je, u predmetima u kojima udružnu tužbu za pravnu zaštitu financira treća strana, toj trećoj strani zabranjeno:~~ *Nacionalni sud može udruženu tužbu proglasiti nedopuštenom ako utvrdi da bi treća strana svojim financiranjem mogla:* [Am. 70]
 - (a) utjecati na odluke kvalificiranog *predstavničkog* subjekta u kontekstu udružne tužbe, uključujući u pogledu ~~nagodbi~~ *pokretanja udružnih tužbi i odluka u vezi s nagodbama;* [Am. 71]
 - (b) pružati financiranje udružne tužbe protiv tuženika koji predstavlja konkurenciju osobi koja je osigurala sredstva ili protiv tuženika o kojem ovisi osoba koja je osigurala sredstva;

3. Države članice dužne su zajamčiti da su sudovi i upravna tijela ovlašteni ocijeniti okolnosti ***ocjenjuju nepostojanje sukoba interesa*** iz stavka 2. 1 i, ako je to prikladno, zatražiti od kvalificiranog subjekta da odbije relevantno financiranje i, prema potrebi, odbiti položaj kvalificiranog subjekta u određenom predmetu ***okolnosti iz stavka 2. u fazi dopuštenosti udružne tužbe i u kasnijoj fazi tijekom sudskog postupka ako se tek tada pojave spomenute okolnosti.*** [Am. 72]
- 3.a Države članice osiguravaju da sud ili upravno tijelo imaju ovlasti odbaciti očigledno neutemeljene predmete u najranijoj mogućoj fazi postupka.*** [Am. 73]

Članak 7.a

Načelo „gubitnik plaća”

Države članice jamče da stranka koja je gubitnik u postupku kolektivne pravne zaštite nadoknadi sudske troškove stranci koja je dobila spor, u skladu s uvjetima iz nacionalnog prava. Međutim, sud ili upravno tijelo stranci koja je bila neuspješna ne priznaje troškove koji nisu bili potrebni ili su nerazmjerni u odnosu na potraživanje. [Am. 74]

Članak 8.

Nagodbe

1. Države članice mogu predvidjeti mogućnost da kvalificirani *predstavnički* subjekt i trgovac koji su postigli nagodbu o pravnoj zaštiti za potrošače oštećene navodno nezakonitom praksom tog trgovca zajedno zatraže od suda ili upravnog tijela da odobri tu nagodbu. ~~Sud ili upravno tijelo treba prihvatiti takav zahtjev samo ako pred sudom ili upravnim tijelom iste države članice u pogledu istog trgovca i u pogledu iste prakse nije u tijeku druga tužba [Am. 75]~~
2. Države članice dužne su zajamčiti da sud ili upravno tijelo u bilo kojem trenutku u okviru udružne tužbe može pozvati kvalificirani subjekt i tuženika, nakon što se savjetovao s njima, da postignu nagodbu u pogledu pravne zaštite u razumno određenom roku.

3. Države članice dužne su zajamčiti da je sud ili upravno tijelo koji su izdali konačnu deklaratornu odluku iz članka 6. stavka 2. ovlašteno zatražiti od stranaka u udružnoj tužbi da u razumno određenom roku postignu nagodbu u pogledu pravne zaštite koju valja dodijeliti potrošačima na temelju te konačne odluke.
4. Nagodbe iz stavaka 1., 2. i 3. podliježu ispitivanju suda ili upravnog tijela. Sud ili upravno tijelo ocjenjuje zakonitost i pravednost nagodbe uzimajući u obzir prava i interese svih stranaka, uključujući dotične potrošače.
5. Ako se nagodba iz stavka 2. ne postigne u određenom roku ili ako se postignuta nagodba ne odobri, sud ili upravno tijelo nastavlja udružnu tužbu.
6. ~~Pojedinačni potrošači trebaju imati mogućnost prihvaćanja ili odbijanja obvezivanja nagodbama iz stavaka 1., 2. i 3.~~ Pravna zaštita dobivena odobrenom nagodbom u skladu sa stavkom 4. **obvezujuća je za sve strane i** ne dovodi u pitanje nikakva dodatna prava na pravnu zaštitu koje dotični potrošači mogu imati u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom. [Am. 76]

Članak 9.

Informacije o udružnim tužbama

-1 *Države članice osiguravaju da predstavnički subjekti:*

- (a) obavještavaju potrošače o navodnim kršenjima prava dodijeljenih u okviru prava Unije i o namjeri traženja sudskog naloga ili pokretanja postupka za naknadu štete,*
- (b) unaprijed objašnjavaju predmetnim potrošačima mogućnost da se pridruže tužbi kako bi se osiguralo da se čuvaju relevantni dokumenti i ostale informacije potrebne za pokretanje tužbe,*
- (c) po potrebi, obavještavaju o daljnjim koracima i mogućim pravnim posljedicama. [Am. 77]*

1. **Države** *Ako nagodba ili konačna odluka idu u korist potrošačima koji toga možda nisu svjesni, države* članice dužne su zajamčiti da sud ili upravno tijelo zahtijeva od ~~trgovca koji krši zakone~~ *poražene strane ili od obiju strana* da o svojem trošku obavijesti **obavijeste** oštećene potrošače o konačnim odlukama o mjerama iz članaka 5. i 6. te o odobrenim nagodbama iz članka 8. s pomoću sredstava primjerenih za okolnosti predmeta i u utvrđenim rokovima, ~~uključujući, prema potrebi, obavještavanjem svakog oštećenog potrošača pojedinačno.~~ **Države članice mogu predvidjeti da se obveza informiranja može ispuniti putem javne i lako dostupne internetske stranice.** [Am. 78]
 - 1.a **Poražena strana snosi troškove informiranja potrošača u skladu s načelom utvrđenim u članku 7.** [Am. 79]
2. Informacije iz stavka 1. obuhvaćaju, na razumljivom jeziku, objašnjenje predmeta udružne tužbe, njezine pravne posljedice i, ako je to primjenjivo, daljnje korake koje trebaju poduzeti dotični potrošači. **Načini i rokovi informiranja određuju se u dogovoru sa sudom ili upravnim tijelom.** [Am. 80]

- 2.a Države članice jamče da se informacije objavljuju javnosti na dostupan način, o skorašnjim, tekućim i zaključenim kolektivnim tužbama, među ostalim i putem medija te preko interneta na javnoj internetskoj stranici kada sud utvrdi da je predmet dopušten. [Am. 81]*
- 2.b države članice osiguravaju da javne komunikacije kvalificiranih subjekata o potraživanjima budu činjenične i da se njima u obzir uzima i pravo potrošača na primanje informacija i prava tuženika u pogledu ugleda i poslovne tajne. [Am. 82]*

Članak 10.

Učinak konačnih odluka

1. Države članice dužne su zajamčiti da se za povredu kolektivnih interesa potrošača koja je utvrđena u konačnoj odluci **konačna odluka** upravnog tijela ili suda, uključujući konačni sudski nalog iz članka 5. stavka 2. točke (b), smatra da predstavlja **kao** neoborivi dokaz o postojanju **ili nepostojanju** povrede za potrebe drugih tužbi kojima se nastoji ostvariti pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima protiv istog trgovca za istu povredu prava **iste činjenice uz uvjet da isti potrošač ne može više puta dobiti naknadu za istu štetu**. [Am. 83]
2. Države članice dužne su zajamčiti da njihovi nacionalni sudovi ili upravna tijela smatraju konačnu odluku iz stavka 1. donesenu u drugoj državi članici ~~oborivom pretpostavkom o tome~~ **barem dokazom toga** da je došlo do povrede. [Am. 84]
- 2.a **Države članice osiguravaju da se konačna odluka suda jedne države članice kojom se utvrđuje postojanje ili nepostojanje povrede za potrebe bilo koje druge tužbe kojom se traži pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima u drugoj državi članici protiv istog trgovca za istu povredu prava smatra oborivom pretpostavkom**. [Am. 85]

3. ~~Države članice dužne su zajamčiti da se smatra da je konačnom deklaratornom odlukom iz članka 6. stavka 2. nedvojbeno utvrđena odgovornost trgovca prema potrošačima oštećenima povredom za potrebe drugih tužbi kojima se nastoji ostvariti pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima protiv istog trgovca za istu povredu prava. Države članice dužne su zajamčiti da su postupci za pravnu zaštitu koje pokreću pojedinačni potrošači dostupni kao ekspeditivni i pojednostavljeni postupci. *potiču se da izrade bazu podataka koja sadržava sve konačne odluke u postupcima pravne zaštite i kojom bi se moglo olakšati poduzimanje drugih mjera pravne zaštite te da podijele svoje najbolje prakse u tom području.* [Am. 86]~~

Članak 11.

Obustava roka zastare

*U skladu s nacionalnim pravom, države članice dužne su zajamčiti da pokretanje udružne tužbe, kako je navedeno u člancima 5. i 6., ima učinak obustave ili prekida rokova zastare primjenjivih na bilo kakav postupak pravne zaštite za predmetne potrošače **pojedince** ako relevantna prava podliježu rokovima zastare u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.*

[Am. 87]

Članak 12.

Ekspeditivnost postupka

1. Države članice poduzimaju potrebne korake kako bi zajamčile primjerenu ekspeditivnost za udružne tužbe iz članka 5. i 6.
2. Za udružne tužbe za dobivanje sudskog naloga u obliku privremene mjere iz članka 5. stavka 2. točke (a) provodi se ubrzani postupak.

Članak 13.

Dokazi

Države članice dužne su zajamčiti da, na zahtjev kvalificiranog subjekta koji *jedne od stranaka koja je dostavila* razumno dostupne činjenice i *dostatne dokaze te materijalno objašnjenje* u prilog udružne tužbe *njezinih stajališta* i koji *koja je naveo navela* dodatne *konkretne i jasno definirane* dokaze koji su pod kontrolom tuženika *druge stranke*, sud ili upravno tijelo može naložiti tuženiku *toj stranci* da *što preciznije na temelju razumno dostupnih činjenica* predstavi te dokaze, u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima i podložno primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima o povjerljivosti. *Nalog mora biti primjeren i razmjeran u odgovarajućem predmetu te ne smije dovesti do neravnoteže između dviju uključenih strana.* [Am. 88]

Države članice osiguravaju da sudovi ograničavaju otkrivanje dokaza na ono što je proporcionalno. Kako bi se utvrdilo je li bilo koje otkrivanje koje predstavnički subjekt zahtijeva proporcionalno, sud razmatra legitimni interes svih uključenih strana, odnosno u kojoj je mjeri zahtjev za otkrivanje dokaza podržan dostupnim činjenicama i dokazima te sadržavaju li dokazi čije se otkrivanje traži povjerljive informacije. [Am. 89]

Države članice osiguravaju da nacionalni sudovi imaju ovlasti narediti otkrivanje dokaza koji sadrže informacije kad smatraju da su one relevantne za postupak za naknadu štete. [Am. 90]

Članak 14.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju za nesukladnost s konačnim odlukama donesenima u okviru udružne tužbe i poduzimaju sve potrebne korake kako bi zajamčile njihovu provedbu. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.
2. Države članice jamče da sankcije mogu, *među ostalim*, biti novčane kazne. [Am. 91]
3. Pri odlučivanju o dodjeli prihoda od novčanih kazni države članice uzimaju u obzir kolektivne interese potrošača. *Države članice mogu odlučiti da se takvi prihodi dodijele fondu stvorenom u cilju financiranja udružnih tužbi.* [Am. 92]
4. Države članice o odredbama iz stavka 1. obavješćuju Komisiju najkasnije do [*datum prijenosa Direktive*] te je bez odgađanja obavješćuju o svakoj naknadnoj izmjeni koja se na njih odnosi.

Članak 15.

Pomoć kvalificiranim predstavničkim subjektima [Am. 93]

1. Države članice *potiču se da, u skladu s člankom 7., osiguraju da kvalificirani predstavnički subjekti imaju na raspolaganju dostatna sredstva za udružne tužbe. One* provode potrebne mjere kako bi zajamčile *olakšale pristup pravdi i jamče* da postupovni troškovi povezani s udružnim tužbama ne predstavljaju financijske prepreke koje sprječavaju kvalificirane subjekte da učinkovito ostvaruju pravo na traženje mjera iz članka 5. i 6., kao što su ograničavanje primjenjivih sudskih ili administrativnih troškova *ili* davanje pristupa pravnoj pomoći za kvalificirane subjekte, gdje je to potrebno, ili pružanje javnog financiranja kvalificiranim subjektima u tu svrhu. [Am. 94]
- 1.a* **Države članice pružaju strukturnu potporu subjektima koji djeluju kao kvalificirani subjekti u okviru područja primjene ove Direktive. [Am. 95]**
2. Države članice provode potrebne mjere kako bi zajamčile da se, u predmetima u kojima kvalificirani subjekti moraju obavijestiti dotične potrošače o tekućoj udružnoj tužbi, povezani troškovi mogu naplatiti od trgovca u slučaju uspjeha tužbe.
3. Države članice i Komisija moraju podupirati i olakšavati suradnju kvalificiranih subjekata te razmjenu i širenje najboljih praksi i iskustava u pogledu rješavanja prekograničnih i domaćih povreda prava.

Članak 15.a

Pravno zastupanje i naknade

Države članice osiguravaju da naknada za odvjetnika i metoda s pomoću koje se izračunava ne stvaraju poticaj za pokretanje spora koji je nepotreban sa stajališta bilo koje strane. Države članice posebno zabranjuju troškove zastupanja prema postotku postignute odštete. [Am. 96]

Članak 16.

Prekogranične udružne tužbe

1. Države članice poduzet će potrebne mjere kako bi osigurale da svaki kvalificirani **predstavnički** subjekt koji je prethodno odredila jedna država članica u skladu s člankom 4. stavkom 1. može pokrenuti postupak pred sudom ili upravnim tijelom druge države članice nakon predočenja javno dostupnog popisa iz tog članka 4. Sudovi, odnosno upravna tijela ~~prihvataju taj popis kao dokaz pravnog položaja~~ **mogu preispitati pravni položaj** kvalificiranog **predstavničkog** subjekta, ne dovodeći u pitanje njihovo pravo da ispituju opravdava li svrha kvalificiranog **predstavničkog** subjekta pokretanje postupka u konkretnom slučaju. [Am. 97]

2. Države članice dužne su zajamčiti da, ako povreda prava utječe ili će vjerojatno utjecati na potrošače iz različitih država članica, udružnu tužbu pred nadležnim sudom ili upravnim tijelom države članice može pokrenuti nekoliko kvalificiranih subjekata iz različitih država članica koji djeluju zajedno ili koje zastupa jedan kvalificirani subjekt u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača iz različitih država članica.

2.a *Država članica u kojoj se provodi kolektivna pravna zaštita može zahtijevati ovlaštenje potrošača koji imaju boravište u toj državi članici te je dužna zahtijevati ovlaštenje pojedinačnih potrošača koji imaju boravište u drugoj državi članici kad je riječ o prekograničnoj tužbi. U takvim okolnostima, konsolidirani popis svih potrošača iz drugih država članica koji su dali takvo ovlaštenje dostavlja se pri pokretanju tužbe sudu ili upravnom tijelu te tuženiku. [Am. 98]*

3. Za potrebe prekograničnih udružnih tužbi i ne dovodeći u pitanje prava drugih subjekata u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, države članice dužne su dostaviti Komisiji popis prethodno određenih kvalificiranih subjekata. Države članice Komisiji priopćuju naziv i svrhu tih kvalificiranih tijela. Komisija čini te informacije javno dostupnima i ažurira ih.
4. Ako država članica, **Komisija** ili ~~Komisija~~ **trgovac** izrazi zabrinutost u pogledu sukladnosti kvalificiranog **predstavničkog** subjekta s kriterijima utvrđenima u članku 4. stavku 1., država članica koja je odredila subjekt ispituje razloge za zabrinutost i, ako je to potrebno, opoziva imenovanje ako nije ispunjen jedan kriterij ili više njih. [Am. 99]

Članak 16.a
Javni registar

Države članice osiguravaju da relevantna nacionalna nadležna tijela uspostave javno dostupan registar nezakonitih radnji na koje su primijenjeni sudski nalozi u skladu s odredbama ove Direktive. [Am. 100]

Poglavlje 3.

Završne odredbe

Članak 17.

Stavljanje izvan snage

Ne dovodeći u pitanje članak 20. stavak 2., Direktiva 2009/22/EU stavlja se izvan snage [datum početka primjene ove Direktive].

Upućivanja na Direktivu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom utvrđenom u Prilogu II.

Članak 18.

Praćenje i evaluacija

1. Komisija najkasnije pet godina nakon datuma početka primjene provodi evaluaciju ove Direktive te izlaže glavne zaključke u izvješću Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru. Evaluacija se provodi u skladu sa smjericama Komisije za bolju regulativu. U tom izvješću Komisija osobito ocjenjuje područje primjene Direktive definirano u članku 2. i Prilogu I.
- ~~2. Najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove Direktive Komisija procjenjuje nudi li se pravilima o zaštiti prava putnika u zračnom i željezničkom prometu razina zaštite usporediva s pravima potrošača pruženima u skladu s ovom Direktivom. Ako je to tako, Komisija namjerava donijeti odgovarajuće prijedloge, koji se mogu osobito sastojati od uklanjanja akata iz točaka 10. i 15. Priloga I. iz područja primjene ove Direktive, kako je definirano u članku 2. [Am. 101]~~

3. Države članice svake godine, počevši od najkasnije četiri godine nakon datuma početka primjene ove Direktive, dostavljaju Komisiji sljedeće podatke potrebne za izradu izvješća iz stavka 1.:
- (a) broj udruženih tužbi pokrenutih u skladu s ovom Direktivom pred upravnim i pravosudnim tijelima;
 - (b) vrstu kvalificiranog subjekta koji pokreće tužbe;
 - (c) vrstu povrede prava zbog koje su pokrenute udružne tužbe, stranke u udružnim tužbama i gospodarski sektor na koje se odnose udružne tužbe;
 - (d) trajanje postupaka od trenutka početka tužbe do donošenja konačnih sudskih naloga navedenih u članku 5., naloga za pravnu zaštitu ili deklaratornih odluka navedenih u članku 6. ili konačnog odobrenja nagodbe navedene u članku 8.;
 - (e) ishode udruženih tužbi;
 - (f) broj kvalificiranih subjekata koji sudjeluju u mehanizmu suradnje i razmjene najboljih praksi iz članka 15. stavka 3.

Članak 18.a

Klauzula o preispitivanju

Ne dovodeći u pitanje članak 16., Komisija procjenjuje bi li se prekogranične udružne tužbe mogle najbolje riješiti na razini Unije osnivanjem europskog ombudsmana za kolektivnu pravnu zaštitu. Komisija najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu ove Direktive sastavlja izvješće o tom pitanju i podnosi ga Europskom parlamentu i Vijeću te mu, po potrebi, prilaže odgovarajući prijedlog.

[Am. 102]

Članak 19.

Prenošenje

1. Države članice najkasnije do [*18 mjeseci nakon dana stupanja na snagu ove Direktive*] donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredbi.

Države članice primjenjuju te odredbe od [*šest mjeseci nakon isteka roka za prenošenje*].

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje pri njihovoj službenoj objavi. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 20.

Prijelazne odredbe

1. Države članice primjenjuju zakone, propise i administrativne odredbe za prenošenje ove Direktive na povrede prava započete nakon (*datum početka primjene ove Direktive*).
2. Države članice primjenjuju zakone, propise i administrativne odredbe za prenošenje Direktive 2009/22/EZ na povrede prava započete prije (*datum početka primjene ove Direktive*).

Članak 21.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 22.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u ,

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

PRILOG I.

POPIS ODREDBI PRAVA UNIJE IZ ČLANKA 2. STAVKA 1.

- (1) Direktiva Vijeća 85/374/EEZ od 25. srpnja 1985. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode (SL L 210, 7.8.1985., str. 29. – 33.)¹¹.
- (2) Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.);
- (3) Direktiva 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 1998. o zaštiti potrošača prilikom isticanja cijena proizvoda ponuđenih potrošačima (SL L 80, 18.3.1998., str. 27.);
- (4) Direktiva 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu (SL L 171, 7.7.1999., str. 12.).

¹¹ Navedena je Direktiva izmijenjena Direktivom 1999/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 1999. o izmjeni Direktive Vijeća 85/374/EEZ o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode (SL L 141, 4.6.1999., str. 20. – 21.).

- (5) Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.).
- (6) Direktiva 2001/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. studenoga 2001. o zakoniku Zajednice o lijekovima za ljudsku upotrebu: članci od 86. do 100. (SL L 311, 28.11.2001., str. 67.);
- (7) Direktiva 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL L 108, 24.4.2002., str. 51. – 77.).
- (8) Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.): članak 13.
- (9) Direktiva 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o prodaji na daljinu financijskih usluga za potrošače (SL L 271, 9.10.2002., str. 16.).

- (10) Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL L 46, 17.2.2004., str. 1.).
- (11) Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).
- (12) Uredba (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204, 26.7.2006., str. 1.).
- (13) Direktiva 2006/114/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o zavaravajućem i komparativnom oglašavanju (SL L 376, 27.12.2006., str. 21.): članak 1., članak 2. točka (c) i članci 4. do 8.

- (14) Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27.12.2006., str. 36.).
- (15) Uredba (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu (SL L 315, 3.12.2007., str. 14.).
- (16) Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL L 133, 22.5.2008., str. 66.).
- (17) Uredba (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (SL L 293, 31.10.2008., str. 3.): članci 22., 23. i 24.
- (18) Uredba (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006. (SL L 353, 31.12.2008., str. 1. – 1355.).

- (19) Direktiva 2008/122/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. siječnja 2009. o zaštiti potrošača u odnosu na određene aspekte ugovora o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnine, o dugoročnim proizvodima za odmor, preprodaji i razmjeni (SL L 33, 3.2.2009., str. 10.);
- (20) Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93.).
- (21) Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94. – 136.).
- (22) Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) (SL L 302, 17.11.2009., str. 32. – 96.).
- (23) Uredba (EZ) br. 924/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o prekograničnim plaćanjima u Zajednici i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2560/2001, SL L 266, 9.10.2009., str. 11. – 18.).

- (24) Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL L 267, 10.10.2009., str. 7. – 17.)
- (25) Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju, SL L 285, 31.10.2009., str. 10. – 35.).
- (26) Uredba (EZ) br. 1222/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o označavanju guma s obzirom na učinkovitost potrošnje goriva i druge bitne parametre (SL L 342, 22.12.2009., str. 46. – 58.).
- (27) Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335, 17.12.2009., str. 1. – 155.): članci 183., 184., 185. i 186.

- (28) Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.): članci 9., 10., 11. i članci od 19. do 26.;
- (29) Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetske učinkovitosti zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13. – 35.).
- (30) Uredba (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku za okoliš EU-a (SL L 27, 30.1.2010., str. 1. – 19.).
- (31) Uredba (EU) br. 1177/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o pravima putnika kada putuju morem ili unutarnjim plovnim putovima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 334, 17.12.2010., str. 1.).
- (32) Uredba (EU) br. 181/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o pravima putnika u autobusnom prijevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 55, 28.2.2011., str. 1.).

- (33) Direktiva 2011/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi (SL L 88, 4.4.2011., str. 45. – 65.).
- (34) Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010 (SL L 174, 1.7.2011., str. 1.–73.).
- (35) Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

- (36) Uredba (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (SL L 304, 22.11.2011., str. 18. – 63.).
- (37) Uredba (EU) br. 260/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 924/2009 (SL L 94, 30.3.2012., str. 22. – 37.).
- (38) Uredba (EU) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012. o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 172, 30.6.2012., str. 10. – 35.).

- (39) Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ, SL L 315, 14.11.2012., str. 1. – 56.).
- (40) Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova (SL L 165, 18.6.2013., str. 63.): članak 13.
- (41) Uredba (EZ) br. 524/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o online rješavanju potrošačkih sporova (Uredba o online rješavanju potrošačkih sporova) (SL L 165, 18.6.2013., str. 1.): članak 14.
- (42) Uredba (EU) br. 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima poduzetničkog kapitala (SL L 115, 25.4.2013., str. 1. – 17.).
- (43) Uredba (EU) br. 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo (SL L 115, 25.4.2013., str. 18. – 38.).

- (44) Direktiva 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 60, 28.2.2014., str. 34.): članci 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23., poglavlje 10. i prilozi I. i II.;
- (45) Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349. – 496.).
- (46) Direktiva 2014/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o usporedivosti naknada povezanih s računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje s osnovnim uslugama (SL L 257, 28.8.2014., str. 214.): članci od 3. do 18. i članak 20. stavak 2.;

- (47) Direktiva (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (SL L 326, 11.12.2015., str. 1.).
- (48) Uredba (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) (SL L 352, 9.12.2014., str. 1. – 23.).
- (49) Uredba (EU) 2015/760 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o europskim fondovima za dugoročna ulaganja (SL L 123, 19.5.2015., str. 98. – 121.).
- (50) Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35. – 127.).

- (51) Uredba (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu te o izmjeni Direktive 2002/22/EZ o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama i Uredbe (EU) br. 531/2012 o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 310, 26.11.2015., str. 1. – 18.).
- (52) Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (SL L 26, 2.2.2016., str. 19. – 59.).
- (53) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) SL L 119, 4.5.2016., str. 1. – 88.
- (54) Direktiva (EU) 2016/2341 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (SL L 354, 23.12.2016., str. 37. – 85.).

- (55) Uredba (EU) 2017/1128 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prekograničnoj prenosivosti usluga internetskog sadržaja na unutarnjem tržištu (SL L 168, 30.6.2017., str. 1.).
- (56) Uredba (EU) 2017/1129 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu te stavljanju izvan snage Direktive 2003/71/EZ (SL L 168, 30.6.2017., str. 12. – 82.).
- (57) Uredba (EU) 2017/1131 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o novčanim fondovima (SL L 169, 30.6.2017., str. 8. – 45.).
- (58) Uredba (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL L 198, 28.7.2017., str. 1. – 23.).

- (59) Uredba (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredbi (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ (SL L 60 I, 2.3.2018., str. 1.).
- (59.a) *Direktiva 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. prosinca 2001. o općoj sigurnosti proizvoda (SL L 11, 15.1.2002., str. 4.). [Am. 103]***
- (59.b) *Direktiva 2014/35/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o usklađivanju zakonodavstva država članica u odnosu na stavljanje na raspolaganje na tržištu električne opreme namijenjene za uporabu unutar određenih naponskih granica (SL L 96, 29.3.2014., str. 357.). [Am. 104]***
- (59.c) *Uredba (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane. [Am. 105]***

- (59.d) Direktiva 2014/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na stavljanje na raspolaganje neautomatskih vaga na tržište (SL L 96, 29.3.2014., str. 107.). [Am. 106]*
- (59.e) Uredba Vijeća (EEZ) br. 2136/89 od 21. lipnja 1989. o utvrđivanju zajedničkih tržišnih standarda za konzervirane srdele. [Am. 107]*
- (59.f) Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005. [Am. 108]*

PRILOG II.
KORELACIJSKA TABLICA

Direktiva 2009/22/EZ	Ova Direktiva
Članak 1. stavak 1.	Članak 1. stavak 1.
Članak 1. stavak 2.	Članak 2. stavak 1.
-	Članak 2. stavak 2.
-	Članak 3.
Članak 2. stavak 1.	Članak 5. stavak 1.
Članak 2. stavak 1. točka (a)	Članak 5. stavak 2. točke (a) i (b) Članak 12.
-	Članak 5. stavak 2. drugi podstavak
Članak 2. stavak 1. točka (b)	Članak 5. stavak 3. Članak 9.
Članak 2. stavak 1. točka (c)	Članak 14.
Članak 2. stavak 2.	Članak 2. stavak 3.
Članak 3.	Članak 4. stavci 1. – 3.
-	Članak 4. stavak 4.
-	Članak 4. stavak 5.
-	Članak 5. stavak 4.
-	Članak 6.
-	Članak 7.
-	Članak 8.
-	Članak 10.
-	Članak 11.
-	Članak 13.
-	Članak 15.

Članak 4.	Članak 16.
Članak 5.	-
Članak 6.	Članak 18.
Članak 7.	Članak 1. stavak 2.
Članak 8.	Članak 19.
Članak 9.	Članak 17.
-	Članak 20.
Članak 10.	Članak 21.
Članak 11.	Članak 22.